

איתי דקל

בעבודתי אני מטפל בצילומים על מנת לנתק את הזיקה הראשונית בין דימוי ומשמעות. תהליך עיבוד התמונה מבוצע באמצעות תוכנה ייעודית שפיתחתי ותכליתה לסדר מחדש את מארג הפיקסלים של תמונה נתונה באופן אקראי, כל סידור הוא ייחודי ושונה מקודמו. הדימוי המתקבל כתוצאה מהתהליך הוא זר וקשור למקורותיו באותה מידה, והדואליות הזאת מקשה על הפענוח.

ריבוי הכותרות המופיעות בזיקה לדימוי מאפשר לצופה נקודת אחיזה, אך בו בזמן מייצר מהלך נוסף המשבש, מתעתע ומחבל בפרשנות הצפויה וביציבות הסימנים המיוחלת. מהלך זה מאפשר לי להתבונן ולבחון את הייחוס או את צבירת המשמעות כפי שהיא מתקיימת במהלך פעולה אומנותית כלשהי. אני חווה זאת כפער או אף ככשל מובנה, שבהצבעתי עליו אני מעמיד את היצירה שלי ואת מעשה היצירה ככלל במעין לימבו פרשני, שבו נודדות המשמעויות ועוגניהן גם יחד.

חלוצה מפורצלן

גילת קרוסקין

דרך פרקטיקה דוקומנטרית וארכיאולוגית אני מלקטת פיסות של עדות נרטיבית וחומרית לכדי חוויה שעקבותיה כמעט נעלמו. העבודה עוסקת בסיפור חיים פרטי שפרקים ממנו נספגו אל תוך מאורעות ההיסטוריה אבל נשארו בשוליים של הנרטיב המרכזי. אני מתחקה אחרי סיפורה הנעדר של סבתי אשר עלתה לארץ בשנת 1932 וסומנה כחלוצה. בזהות נרכשת זו נהפכה לחלק מהמיתוס של בניין הארץ, בעוד סיפורה האישי הנוגע בנרטיב אחר, הושתק ונפקד מהזיכרון הקיבוצי.

באמצעות פעולות של שחזור וחיבור, אני מבקשת לאמץ פרספקטיבה היסטורית שיוצאת מהשוליים אל המרכז. בעבודתי, חומרים פלסטיים וצילומים משמשים כנשאי עדות, מנכיחים חיים, מניעים מקום חסר תנועה אל מרחב של הימצאות ושהות. דימויים שמקורם בסרט הופכים לפרגמנטים ומתפקדים כאובייקטים בחלל, נעים בין המוחשי לצילומי, בין עבר להווה, בין מציאות להמצאה ומבקשים להטעין את הסיפור במשמעות וכוח חיות.

מחול העורבים

סילביה מילגיר

דימויים מתרבים על מצע העבודה וממלאים אותו כמעט עד תומו. בעבודה איטית ובתוקפנות מווסתת, אני חורטת, מקלפת, מגלפת את הדימויים. הכלים החדים בהם אני משתמשת מגלים סיפור שכוסה. הגילוף מתפתח כשפה אומנותית נושאת תכנים של אלימות והסוואה, שהיו לאבני יסוד של הפרויקט.

הדימויים החוזרים ואופני יצירתם חידדו את הבנתי באשר לנושא שאני מספרת ומכסה ללא הרף. נדדתי למחוזות רחוקים לכאורה, שלבסוף היו לנושא אחד, המעוגן בזהותי כיוצרת-חוקרת-מחנכת בישראל, אליה הגעתי בנעוריי. מאז, מלווה אותי הרהור מתמשך על הבניית היחס החיובי ללוחמנות ולמיליטריזם והמסרים האלימים המגולמים בחינוך, ובעיקר מקומם בעולמם של הילדים הצעירים. שאלתי כיצד דימויים העולים מתוך הנרטיב הפרטי שלי ושרידי הזיכרונות האישיים מתגלים דרך הנרטיב הקולקטיבי היהודי-ישראלי, שבו לערך הלוחמנות, שלא לומר תוקפנות "מותרת", יש מקום של כבוד. תהליכי מיתזציה מסייעים בפרישת רשתות הסוואה מעל מה שקשה להכלה. כך בתרבות המקומית וכך בתרבויות העבר, דוגמת אלה שתרמו לעיצוב זהותי. בעבודתי אני מתבוננת בציביליזציה האצטקית, אשר במאה החמש-עשרה הייתה התרבות הדומיננטית באזור בו ממוקמת כיום בירת מקסיקו. האצטקים התאפיינו באמונת דתית חזקה ובאמונת היותם העם הנבחר בידי האלים. למענם הם הקריבו קורבנות, ולמען איסוף הקורבנות הם נלחמו נגד שבטים אחרים במה שכינו "מלחמות פרחים", בהן צדו בני אדם לצורך העלאתם כקורבן.

שירה באישה תפילה

גליה לוי ונטורה

לתפילה יש מקום חשוב בחיי אדם. תפילתי מתקיימת בי באמצעות כתיבת שירה, וברגעי הכתיבה אני מתייחדת עם האל, עם העולם ועם עצמי. ברגעי הכתיבה מתקיימת בי התעלות נפש אותה מצאתי גם בתפילות מן הטקסט הכתוב המקובל בסידורים, אותן אני מקיימת ביחידות ובזמנים שאינם בהכרח מסונכרנים עם תפילות ציבור. אני מבקשת להתייחס לתפילה באמצעות כתיבה ושימוש במילים נכתבות על מנת לשפוך את שיחי אצל האל. "שירה באישה תפילה" בכוחה לחולל הוויה ולאפשר תיקון.

השירים המתפרסמים בקטלוג הם מבחר מתוך גוף יצירה המתהווה במהלך מחקר אוטו-אתנוגרפי מבוסס יצירה על אודות תפיסות הנשיות בעולם היהודי וקיום תפילה דרך כתיבת שירה, שירה כמחוללת הוויה.

בין השכבות

תמר צדוק

דימויים מהעבר וההווה נערמים בשכבות ובונים את דיוקני. בין השכבות אני מפסלת ומפלסת את דרכי לעבר מיזוג בין זיכרונות עבר והווה. נראה שמרכיבים אלו בונים בתוכי את זהותי כאישה וכאומנית. דימויים מתוך המרחב הביתי, המקום בו אני חיה ויוצרת, נטמעים אל תוך היצירה האומנותית, מועתקים אל נייר עדין ושקוף. הנייר אינו רק מצע. הוא מקפל בתוכו משמעות של זמניות ושל הזמן החולף ועובר, מתקלף וחושף את השכבות שמתחת. שכבות אלו בונות את הדימוי השלם ויוצרות רבדים בעבודה. הפעולה האומנותית שמחברת, היא עצמה גם "מקלקלת" את הרישום כרישום נפרד, ומקיימת מתח מתמיד בין הרס לבנייה, ובין הזהויות השונות המתחברות יחד בתוך עבודת אומנות אחת.

כאישה, כמורה וכאומנית, אני מזהה במרחב היצירתי והאומנותי כלי לשיקוף התהליכים הפנימיים שלי. הטיפול בשכבות רבות של תכנים שונים והבאתם לכדי יצירה אחת – מעמיק את החוויה של היוצרת המנסה לגשש את הדרך האומנותית לביטוי של בנייה אישית ובניית הבית.

לחשים

לילך סנש

רוצה ליצור חיים בעולם שבו

הפתלתל מחולל.

התלתל מוביל.

אל עומק פנימי שמביע עצמו בחופש

בעירום ללא מחסום

מותר לי להיות אישה.

מותר לי להיות ילדה.

בעולם עגול. לילך סנש, "קצוות התלתל", 2018

אני וגופי חידה. אני חוקרת/רוקחת, לוקחת את החופש לגעת בכאב ובשמחת הגילוי. חווה את הפער, את הקוטביות, את חוסר ההתאמה לקונסטרוקציות קיימות ומנסה לשבור דיכטומיות וליצור שפה חדשה בין הלחש ללחישה. דרך הלחש אני רוקחת יצירה המחוללת שינוי, אני סומכת על הידיעה הנסתרת העולה ממני שבכוחה לשנות סדרי עולם. מעשה כשפים נקבי, חוכמת אישה

קדומה. הלחש הוא לשון זכר המבטא תנועה החוצה של כוח דוחף. הלחישה היא איבר חישה דרכו הגילוי עובר. היא בלשון נקבה ומבטאת פעולה עדינה ומושכת. אני חוקרת בסקרנות את המבקש להיוולד בתוכי ודרכי ומושכת את הסקרנים להתקרב.

בחומריות הפלסטית והמצולמת אני חשה ולשה, חותכת ומאחה את המילים והדימויים שצפים, נשפכים עם הצבע והמים הנוזליים אל תוך קרטון הכוורת כמו הדבש, נדבקים, מתמזגים ומחברים בין פרגמנטים ובין מרווחים ויוצרים מבנים חדשים.

בין פיצוי לנחמה: כיצד האומנות מאפשרת צמיחה פוסט-טראומתית

מאשה דוב

נושא הטראומה המינית שלי המשיך להדהד בעבודתי בסטודיו במהלך השנה. חיפשתי לבחון את הנושא מתוך היבטים שעדיין לא עסקתי בהם ולגבש שאלות חדשות. אימצתי את הרעיון של חזרה לציורי הילדות שלי ושחזורם, שעלה במהלך שיחות ההנחיה. בתום העבודה בסטודיו, בטושים פשוטים וצבעוניים על נייר, הרגשתי שהעבודה על ציורי הנסיכות - בסגנון נאיבי, ילדי, לא ריאליסטי, פנטסטי, ואף "עקום" הביאו רגשות של נחת, רגיעה, חזרה לדבר-מה מוכר, קלות ונחמה. המילה "נחמה" המשיכה להדהד בתוכי גם בציורים על הקנבס. במבט לאחור הבנתי שפעולות של פיצוי ונחמה על הטראומה שחוויתי בילדות נכחו גם בעבודות מוקדמות יותר. על-ידי הדבקת מדבקות וכיסוי הדמויות המצוירות על ידן, ביקשתי להסתיר את הפצעים הטראומטיים בפלסטרים מטפוריים. הן ההדבקה של הדימויים השונים והן ציורי הנסיכות החלו להיות 'ממלאי מקום' של משחק בצעצועים וחפצים ילדותיים ומהנים במרחב מוגן, הגורמים לתחושה של נחמה, וזאת בשונה מה'פיצוי' ההורי שזכיתי לו, מבחינה חומרית מזה וכהפקרות רגשית ומשמעתית מזה. הדימויים והחומרים הללו אליהם אני נשאבת, משמשים אותי בצורה מודעת לנחמה עצמית המאפשרת לי צמיחה רגשית.

כך היצירה תורמת לגדילה וחוסן. הגדילה נוצרת מתוך ההכרה בטראומה ואילו החוסן הוא תוצאה של פעולה אומנותית רפלקסיבית, נוקבת וביקורתית, מעוגנת בתרבות ובשיח האומנותי. לפעולה בזמן ובמרחב יש מקום מכריע בתהליך היצירה, המגלם את מהות הפרויקט. אני רואה באובייקטים שנוצרו במהלכו סוג של אמצעי או מוליך, ובתהליך עצמו, כולל זה המתרחש במהלך הקמת התערוכה והתצוגה - את העיקר.

ח.ל.ל ומלואו

נטע כפרי- ביתן

כדי להבין 'חלל' יש לתחום אותו, התיחום יוצר צורה והצורה יוצרת משמעות. חלל ללא תיחום הוא כמו תהליך אובדן שאין עמו השלמה, הוא הופך לאינסופי והאדם הולך בתוכו לאיבוד, ברגע שתהליך האובדן מושלם ויש עמו השלמה, הוא מקבל תיחום ולתוכו ניתן לצקת זיכרונות ומשמעות המחזירים לחיים.

לפני 15 שנים נהרג אחי, אסף ביתן, במהלך שירותו הצבאי. השכול הביא עמו התמודדויות לא פשוטות. אחי החלל, פער בתוכי חלל פנימי שבתחילה נדמה כאינסופי אך עם איבוד האובדן הוא קיבל צורה ומשמעות. במהלך השנתיים האחרונות אני יוצרת וחוקרת את הזיקות בין המילה 'חלל', במשמעויותיה השונות בשפה העברית. במקצועי אני מעצבת פנים, ונראה היה שהמילה חלל מקיפה אותי מכיוונים שונים. במהלך עבודתי, יצרתי את האותיות ח.ל.ל. והתחלתי לשחק איתן בקומפוזיציות שונות היוצרות מבנים שונים. היציאה מהמילה, פירוקה והרכבתה שוב ושוב בגדלים שונים, בחומרים שונים, נפחים שונים ובצורות שונות, יוצרים מבנים, מוטיבים וחללים שונים המהווים חלק מאינסוף האפשרויות לסידורן, דרכם ניתן לחשוף רבדים נוספים של משמעות המושג. אותיות המילה הופכות לאובייקט ולחלל/מרחב והריק מגדיר את הצורה. בחירה חומרית מטעינה את הסביבות בייצוגים של משמעויות המשתנות גם הן. הנחושת נתפסת בעיניי כמוליכה זיכרון ותודעה; נייר הפרגמנט, שאינו שקוף או אטום לחלוטין, מתעתע בנו באשר לקיומו הפיזי של עולם הנשקף דרכו. בפעולה המשחקית, הצורנית והחומרית, מצאתי שמנעד האפשרויות וההזדמנויות האינסופיות להתמודד עם 'חלל', מזמינות בחירה מודעת כל פעם מחדש.

סאלוא אלנמר /חיג'אב

במהלך השנים האחרונות אני מנהלת מערכת יחסים מורכבת עם החיג'אב הן כיוצרת והן כאשה מוסלמית שמחויבת ע"פ המסורת לחבוש אותו. לאורך זמן ממושך אני מנסה לפתח יחסי קירבה אל החיג'אב, אותו אני חובשת בגלל רצונה של אמי, הרואה בכך ביטוי לדאגתה לשלומי. אמי, בשילוב של סמכות והבעת אכפתיות, אהבה ודאגה "נטלה" על עצמה תפקיד של מייצגת המלאך השומר על פני האדמה, כמגנה על ילדיה כדי שיזכו להגיע בשלום אל העולם הבא. מכאן, שהחיג'אב אינו רק פריט הנמצא ביני לבין המסורת הדתית אלא ובעיקר, ביני לבין אמא, כשאלה בן-דורית, בה אני מטפלת כאמנית, כבת וכאם. מתחת לחיג'אב, קיימת אישה אחרת שרוצה לעשות בחירות חופשיות ולחיות את חייה באופן התואם את השקפותיה, באמונה שהאל אינו מעניש בשל חזות חיצונית נראית, אלא על הרהורי הלב הנסתרים. עם הזמן אני חשה עד כמה

בלתי אפשרי להמשיך ולהתנהל בזהות כפולה בה קיימות שתי נשים נפרדות שאף אחת מהן לא שלמה. כאמנית אני פונה לכפל הזהויות של עצמי ומנסחת מחדש את הקונפליקט ביניהן, בין לבית סביבתן. ה"מאבק על ועם החיג'אב", שאני מנהלת וחוקרת דרך יצירתי בציור, וידיאו ומיצב, חורג מהשאלה האישית שלי ומשליך על מארג היחסים בין דוריים בחברות מסורתיות, על מקומן של נשים ואימהות בהן, וכן על ייצוג של כל אלה בתרבות.

טקסט בנוגע לעבודה במרחב המכללה, בחזית אולם התצוגה.

כיסוי עץ התמר

סאלוא אלנמר

עץ התמר מצוין בכל הספרים הקדושים של כל הדתות, כעץ מבורך ובעל חשיבות רבה, שיש בו תועלת רבה לבני אדם בפרט ולטבע בכלל. בכדי לשמור על פירות התמר נהוג לכסותם בבד. כיסוי הפרי דומה לכיסוי הראש של הנשים בחברה שלי שהחוק הדתי דורש מהן לכסות את גופן בכדי להגן עליהן מהעונש שהן עלולות לקבל ביום הדין אילולי נהגו כך. בעבודתי יצירתי כיסוי גדול ממדים לצמרת של עץ התמר על ידי אריג שעשוי מעשרות כיסויי ראש של נשים ממשפחתי ומהעיר שלי תמרה. העבודה מייצרת נוכחות במרחב הציבורי תוך שהיא מבטאת את הקונפליקט שנשים חוות בין נראות והסתרה.